

KÖNYVVEZETÉS ÉS BESZÁMOLÓKÉSZÍTÉS

Könyvviteli ismeretek, Pénzügyi számvitel
a mérlegképes könyvelői képzés
számvitel követelménymodulokhoz

Budapest, 2025

Szerzők:
Dr. Siklósi Ágnes
Dr. Sisa Krisztina Andrea
Dr. Veress Attila

Tizennegyedik, átdolgozott kiadás

ISBN 978-963-638-718-1

Kiadja a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.
Budapest, XIII. Mór u. 2-4.
Felelős kiadó: Sarkadi-Nagy András, a SALDO Zrt. vezérigazgatója

©A SALDO Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.
*E kiadvány bármely részének sokszorosítása, bármilyen adatrendszerben való tárolása (papír; elektronikus stb.)
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül TILOS!*

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	11
1. BEVEZETÉS A SZÁMVITEL RENDSZERÉBE	13
1.1 A hazai és a nemzetközi számviteli szabályozás elvi kérdései.....	13
1.2 A beszámoló, mint a tájékoztatás eszköze	14
1.2.1 Beszámolási kötelezettség	15
1.2.2 Cégalapítás.....	21
1.3 A mérleg általános bemutatása	22
1.3.1 A mérlegről általánosságban.....	22
1.3.2 A mérlegfőcsoportok bemutatása.....	24
1.3.3 A mérleg általános jellemzői összefoglalóan	27
1.3.4 A mérlegcsoportok bemutatása.....	27
1.4 Gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra	33
1.5 Alapvető összefüggés a mérleg és az eredménykimutatás között.....	45
1.6 A könyvvezetési kötelezettség, a kettős könyvvitel.....	45
1.6.1 A könyvvezetés módszerei.....	45
1.6.2 Kettős könyvvitel.....	45
1.6.2.1 A főkönyvi számla.....	45
1.6.2.2 Számlasoros elszámolás.....	49
1.6.2.3 Idősoros elszámolás	50
1.6.2.4 Összesítő kimutatók, a főkönyvi kivonat	50
1.6.2.5 Számlakeret.....	51
1.6.3 Bizonylati elv, bizonylati fegyelem	52
1.6.4 Gazdasági események elszámolása a kettős könyvvitel rendszerében az esettanulmányok alapján, főkönyvi kivonat elkészítése, eredménykimutatás és mérleg összeállítása	53
1.6.5 Az általános forgalmi adó könyvviteli elszámolása	61
1.7 Az értékelésről általában	63
1.7.1 Az eszközök értékelése általánosságban.....	64
1.7.2 Bevezetés az értékelésbe	66
1.7.2.1 Eszközök bekerülési értékének meghatározása	66
1.7.2.2 Értékcsökkenés (terv szerinti és terven felüli értékcsökkenés)	69
1.7.2.3 Készletértékelési eljárások.....	76
1.7.2.4 Bevezetés a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek értékelésébe	77
1.8 Bevétel, ráfordítás, költség, kiadás alapfogalmai, az eredmény „mérése”	85
1.9 Az eredménykimutatás általános bemutatása.....	86
1.9.1 Az eredménykimutatásról általánosságban	86
1.9.2 Az eredménykimutatás formái.....	87
1.9.3 Az eredménykimutatás felépítése, tagolása	88
1.9.4 Az egyes eredménysorok tartalma.....	90
1.10 Kiegészítő melléklet	103

1.10.1 A kiegészítő melléklet összeállításának célja	103
1.10.2 Általános követelmények a kiegészítő melléklettel szemben	103
1.10.3 Az éves beszámoló kiegészítő mellékletre vonatkozó tételes tartalmi előírások	105
1.10.3.1 Vállalkozáshoz kapcsolódó általános információk a kiegészítő mellékletben	105
1.10.3.2 Mérleghez kapcsolódó kiegészítések a kiegészítő mellékletben	106
1.10.3.3 Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések a kiegészítő mellékletben	109
1.10.3.4 Egyéb információk a kiegészítő mellékletben	110
1.10.4 Az egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő mellékletre vonatkozó tartalmi előírásokkal kapcsolatos egyszerűsítések	110
1.11 Üzleti jelentés	112
1.12 Számviteli szolgáltatás	115
1.13 Könyvvizsgálat	116
1.14 Nyilvánosságra hozatal és közzététel	117
1.15 A leltár és a leltározási kötelezettség	118
1.16 Számviteli alapelvek	119
1.17 Számviteli politika	124
1.18 Bevezetés az időbeli elhatárolásokba	132
1.18.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, időbeli elhatárolások csoportosítása	132
1.18.2 Az időbeli elhatárolások fajtái és a „klasszikus” időbeli elhatárolások könyvviteli elszámolása	134
1.18.2.1 Bevételek aktív időbeli elhatárolása	134
1.18.2.2 Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	135
1.18.2.3 Bevételek passzív időbeli elhatárolása	136
1.18.2.4 Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	136

2. PÉNZÜGYI SZÁMVITEL I.

(AZ EGYES MÉRLEGCSOPORTOK SZÁMVITELE)	141
2.1 Tárgyi eszközök	141
2.1.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	141
2.1.1.1 Mérlegtételek, fogalmak	141
2.1.1.2 Tárgyi eszközök csoportosítása	142
2.1.2 Tárgyi eszközök értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	142
2.1.2.1 Értékelés a tárgyi eszközök bekerülésekor	143
2.1.2.2 Értékelés a tartós használat során	145
2.1.2.3 Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor	150
2.1.3 A tárgyi eszközök állománynövekedései és állománycsökkenései, valamint azok könyvviteli elszámolása	150
2.1.3.1 Tárgyi eszközök állománynövekedéseivel kapcsolatos elszámolások	151
2.1.3.2 Tárgyi eszközök állománycsökkenéseivel kapcsolatos elszámolások	160
2.1.4 A tárgyi eszközök állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	166
2.2 Vásárolt készletek	167
2.2.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	167
2.2.1.1 Mérlegtételek, fogalmak	167
2.2.1.2 Csoportosítás	167

2.2.2	Vásárolt készletek értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	169
2.2.2.1	Értékelés a vásárolt készletek bekerülésekor.....	169
2.2.2.2	Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor.....	170
2.2.2.3	Vásárolt készletek mérlegértékének megállapítása	170
2.2.3	Nyilvántartási lehetőségek és főkönyvi elszámolás	172
2.2.3.1	Anyagok	172
2.2.3.2	Kereskedelmi áruk.....	181
2.2.3.3	Betétdíjas göngyölegek.....	187
2.2.3.4	Közvetített szolgáltatások.....	193
2.2.4	A vásárolt készletek állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	193
2.3	Pénzeszközök.....	194
2.3.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	194
2.3.1.1	Csoportosítás.....	194
2.3.2	Pénzeszközök értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	194
2.3.2.1	Értékelés a pénzeszközök bekerülésekor	195
2.3.2.2	Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor.....	196
2.3.2.3	Pénzeszközök fordulónapra vonatkozó értékelése	200
2.3.3	Pénzeszközökkel kapcsolatos gazdasági események főkönyvi elszámolása.....	203
2.3.4	A pénzeszközök állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	205
2.4	Követelések és követelés jellegű tételek	205
2.4.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	205
2.4.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	205
2.4.1.2	Csoportosítás.....	207
2.4.2	A követelések értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	208
2.4.2.1	Állománynövekedések.....	208
2.4.2.2	Állománycsökkenések	209
2.4.2.3	Mérlegérték megállapítása	210
2.4.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	213
2.4.3.1	Termékértékesítésből, szolgáltatás nyújtásból származó követelések (vevők).....	213
2.4.3.2	Váltókövetelésekkel kapcsolatos elszámolások.....	219
2.4.3.3	Adott előlegek elszámolása.....	224
2.4.3.4	Egyéb követelések elszámolása	225
2.4.4	Az követelések állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	227
2.5	Kötelezettségek.....	227
2.5.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	227
2.5.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	227
2.5.1.2	Csoportosítás.....	230
2.5.2	A kötelezettségek értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	231
2.5.2.1	Állománynövekedések.....	231
2.5.2.2	Állománycsökkenések	232
2.5.2.3	Mérlegérték megállapítása	232

2.5.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	233
2.5.3.1	<i>Hitel-, kölcsöntartozások, tartozások kötvénykibocsátásból</i>	233
2.5.3.2	<i>Szállítók</i>	237
2.5.3.3	<i>Vevőtől kapott előlegek.....</i>	239
2.5.3.4	<i>Váltótartozások</i>	242
2.5.3.5	<i>Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek.....</i>	244
2.5.4	A kötelezettségek állomány változását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	253
2.6	Immateriális javak.....	254
2.6.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	254
2.6.1.1	<i>Mérlegtételek, fogalmak</i>	254
2.6.1.2	<i>Csoportosítás.....</i>	255
2.6.2	Immateriális javak értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	255
2.6.2.1	<i>Értékelés az immateriális javak bekerülésekor</i>	256
2.6.2.2	<i>Értékelés a tartós használat során</i>	257
2.6.2.3	<i>Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor</i>	261
2.6.3	Immateriális javakhoz kapcsolódó mérlegtételek számvitele.....	261
2.6.3.1	<i>Alapítás-át szervezés aktivált értéke</i>	261
2.6.3.2	<i>Kísérleti fejlesztés aktivált értéke</i>	263
2.6.3.3	<i>Vagyoni értékű jogok és szellemi termékek</i>	266
2.6.3.4	<i>Üzleti vagy cégérték</i>	272
2.6.4	Az immateriális javak állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	275
2.7	Saját tőke.....	275
2.7.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	275
2.7.1.1	<i>Mérlegtételek, fogalmak</i>	275
2.7.1.2	<i>Saját tőkével kapcsolatos szükséges alapfogalmak, kategóriák.....</i>	277
2.7.2	Számviteli kezelés.....	277
2.7.2.1	<i>A saját tőke védelmével kapcsolatos törvényi előírások.....</i>	277
2.7.2.2	<i>Jegyzett tőke</i>	284
2.7.2.3	<i>Jegyzett, de még be nem fizetett tőke.....</i>	290
2.7.2.4	<i>Tőketartalék</i>	291
2.7.2.5	<i>Eredménytartalék.....</i>	293
2.7.2.6	<i>Lekötött tartalék.....</i>	295
2.7.2.7	<i>Értékelési tartalék érték helyesbítésből</i>	298
2.7.2.8	<i>Adózott eredmény</i>	299
2.8	Befektetett pénzügyi eszközök, értékpapírok	300
2.8.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	300
2.8.1.1	<i>Mérlegtételek, fogalmak</i>	300
2.8.1.2	<i>Befektetett pénzügyi eszközök, értékpapírok csoportosítása, minősítése</i>	302
2.8.2	Értékpapírok értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	304
2.8.2.1	<i>Állománynövekedések.....</i>	304
2.8.2.2	<i>Állománycsökkenések</i>	307
2.8.2.3	<i>Mérlegérték megállapítása</i>	307

2.8.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	312
2.8.3.1	Részesedés, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír vásárlás.....	312
2.8.3.2	Gazdasági társaság alapítása, tőkeemelése során szerzett részesedés (pénzeszköz, illetve apport átadás útján).....	313
2.8.3.3	Apportként átvett részesedés, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír.....	314
2.8.3.4	Térítés nélkül átvett, ajándékként, hagyatékként kapott, többletként fellelt részesedés, értékpapír	315
2.8.3.5	Állománycsökkenések jogcímenként.....	316
2.8.3.6	Visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek.....	324
2.8.3.7	A tulajdoni részesedést jelentő befektetések hozamának kapott (osztalék) elszámolása	325
2.8.3.8	A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok hozamának elszámolása	325
2.8.3.9	Diszkont értékpapírokkal kapcsolatos speciális elszámolások.....	326
2.8.4	Értékpapírok állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata.....	328
2.9	Időbeli elhatárolások	329
2.9.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	329
2.9.2	Az időbeli elhatárolások fajtái és az egyes fajták könyvviteli elszámolása.....	331
2.9.2.1	„Klasszikus” időbeli elhatárolások	331
2.9.2.1.1	Bevételek aktív időbeli elhatárolása	331
2.9.2.2	„Speciális” időbeli elhatárolások.....	338
2.10	Céltartalékok	346
2.10.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	346
2.10.1.1	Mérlegtételek, fogalmak.....	346
2.10.1.2	Csoportosítás.....	347
2.10.2	Céltartalékok fajtái, számviteli elszámolás és az eredménykimutatás kapcsolat	347
2.10.2.1	Céltartalékok a várható kötelezettségekre.....	347
2.10.2.2	Céltartalékok a jövőbeni költségekre	348
2.10.2.3	A várható kötelezettségekre és a jövőbeni költségekre képzett céltartalékok számviteli elszámolása és eredménykimutatás kapcsolatuk.....	348
2.10.2.4	Nem realizált árfolyamveszteség elhatárolása miatt képzett céltartalék.....	348
2.11	Saját termelésű készletek	353
2.11.1	Saját termelésű készletek	353
2.11.1.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	353
2.11.2	Termelési és értékesítési folyamat számvitele	353
2.11.2.1	Termelési és értékesítési folyamattal kapcsolatos gazdasági események megjelenítése az eredménykimutatásban	354
2.11.2.2	Termelési és értékesítési folyamat könyvviteli elszámolásával kapcsolatos törvényi előírások	356
2.11.2.3	Termelési és értékesítési folyamat elszámolásának lehetséges módszerei.....	359
2.11.2.4	„Egy kis” önköltségszámítás	360
2.11.2.5	Leltáreltérések	363
2.11.2.6	Értékelés	364
2.11.2.7	Mérlegérték megállapítása	365
2.11.3	Nyilvántartási lehetőségek és a főkönyvi elszámolás	365

2.11.3.1 Összköltség eredménykimutatás, kizárólag költségnem elszámolás	367
2.11.3.2 Forgalmi eredménykimutatás, elsődleges költséghely-költségviselő, másodlagos költségnem elszámolás	370
2.11.3.3 Forgalmi eredménykimutatás, elsődleges költségnem, másodlagos költséghely-költségviselő elszámolás	372
2.11.3.4 Speciális elszámolások	372

3. PÉNZÜGYI SZÁMVITEL II.(BESZÁMOLÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSA).....383

3.1 Az eredménykimutatás	383
3.1.1 Eredménykimutatás célja, általános jellemzői	383
3.1.2 Eredménykimutatás felépítése, szerkezete	383
3.1.3 Eredménykimutatás sorainak tartalma	383
3.1.3.1 Az összköltség eljárással készült eredménykimutatás sorainak tartalma.....	383
3.1.3.2 Forgalmi költség eljárással készült eredménykimutatás tételei az üzemi (üzleti) tevékenység eredményéig	407
3.2 A könyvviteli zárlat munkafázisai és a beszámoló összeállításának folyamata.....	408
3.2.1 A tárgyidőszakhoz kapcsolódó bizonylatok teljes körű beszerzése, előállítás.....	409
3.2.2 A mérlegkészítés időszakában könyvelt tárgyévet érintő gazdasági események rendszerezése	409
3.2.3 A mérlegkészítés időszakának „típus” elszámolásai.....	411
3.2.3.1 A tárgyhót követő hó 15-éig, illetve tárgynegyedét követő hó végéig rögzítendő tételek	411
3.2.3.2 „Klasszikus” időbeli elhatárolásokkal kapcsolatos elszámolások	412
3.2.3.3 Céltartalékkal kapcsolatos elszámolások	414
3.2.3.4 Leltározás, leltár és a leltáreltérésekkel összefüggő elszámolások	414
3.2.3.5 Az eszközök és források fordulónapra vonatkozó értékelése és az értékeléssel kapcsolatos elszámolások	419
3.2.3.5.1 Immateriális javak és tárgyi eszközök fordulónapra vonatkozó értékelése	419
3.2.3.5.2 Készletek fordulónapra vonatkozó értékelése.....	421
3.2.3.5.3 Pénzeszközök fordulónapra vonatkozó értékelése.....	423
3.2.3.5.4 Követelések és követelés jellegű tételek fordulónapra vonatkozó értékelése	423
3.2.3.5.5 Részesedések és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok fordulónapra vonatkozó értékelése.....	427
3.2.3.5.6 Kötelezettségek fordulónapra vonatkozó értékelése	431
3.2.3.5.7 Értékhelyesbítés.....	432
3.2.3.5.8 A külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek fordulónapra vonatkozó értékelése.....	434
3.2.3.6 Adók, bérek és járulékok.....	436
3.2.3.7 „Főkönyvi kivonat 1”	437
3.2.3.8 Könyvviteli zárlattal kapcsolatos klasszikus elszámolások	438
3.2.3.8.1 Költség- és eredményszámlák rendezése	438
3.2.3.8.2 Az eredményfelosztáshoz kapcsolódó számviteli feladatok	440
3.2.3.9 „Főkönyvi kivonat 2”	443

3.2.3.10 Végleges beszámoló elkészítése	446
3.2.3.11 A mérlegszámlák zárása	460
3.2.4 Az üzleti év nyitásával kapcsolatos számviteli feladatok	461
3.2.5 A Számviteli Cash-flow kimutatás	463
3.2.5.1 A Számviteli törvény cash flow-kimutatásáról általánosságban	465
3.2.5.2 A Számviteli törvény cash flow-kimutatásának összeállítása	466
3.3 Ellenőrzés, önellenőrzés	481
3.3.1 Ellenőrzés célja, szükségessége általánosságban	481
3.3.2 Ellenőrzés számviteli értelmezése	481
3.3.3 Számviteli ellenőrzés megállapításai	481
3.3.3.1 Hibák és hibahatások általánosságban	482
3.3.3.2 Hibák és hibahatások rendszerezése a számviteli kezelés szempontjából	483
4. VAGYONI, PÉNZÜGYI ÉS JÖVEDELMI HELYZET ELEMZÉSE	489
Bevezetés	489
4.1 A mérleg elemzése	489
4.1.1 Vagyoni helyzet elemzése	489
4.1.1.1 Eszköz- és forrásállomány összetételének elemzése	489
4.1.1.2 Vagyoni helyzet elemzése mutatószámokkal	490
4.1.1.3 Egyéb mutatószámok	491
4.1.2 Pénzügyi helyzet elemzése	491
4.1.2.1 Adósságállomány elemzése	491
4.1.2.2 Rövid távú pénzügyi helyzet (likviditás) elemzése	492
4.2 Az eredménykimutatás elemzése	492
4.2.1 Jövedelmezőségi mutatók	493
4.2.2 Hatékonysági mutatók	495
4.2.3 Eredmény/részeredmények közötti összefüggések	495
5. PÉNZFORGALMI NYILVÁNTARTÁSOK	497
6. SAJÁTOS BESZÁMOLÁSI KÖTELEZETTSÉGEK	501
6.1 Gazdasági társaságok alapítása	501
6.1.1 Gazdasági társaságok alapításának általános összefüggései, szabályai	501
6.1.2 Az előtársaság beszámolási kötelezettsége	505
6.2 Gazdasági társaságok megszűnésének számvitele	506
6.2.1 Jogutóddal történő megszűnés: az átalakulás, egyesülés, szétválás számvitele	507
6.2.1.1 Az átalakulás, egyesülés, szétválás általános szabályai	507
6.2.1.2 A gazdasági társaságok átalakulásának, egyesülésének és szétválásának folyamata	511
6.2.1.3 Az átalakulás, egyesülés és szétválás számviteli teendői	516
6.2.1.4 Összefoglaló feladatok	538
6.2.2 Gazdasági társaságok jogutód nélküli megszűnése	548
6.2.2.1 A jogutód nélküli megszűnések általános szabályai	548
6.2.2.2 A végelszámolás számviteli feladatai	549
6.2.2.3 A felszámolási eljárás számviteli feladatai	555

6.3 Devizanemek közötti áttérés.....	561
6.3.1 Deviza könyvvezetési lehetőségek a számviteli törvény alapján.....	561
6.3.2 Devizaáttérés esetei	563
6.3.3 Devizaáttérés folyamata	564
6.3.4 Az átszámítás szabályai	565
6.3.4.1 Az átszámítással kapcsolatos alapfogalmak és az átszámítással kapcsolatos általános szabályok.....	565
6.3.4.2 Az átszámítás szabályai forintról devizára történő áttérés esetén.....	566
6.3.4.3 Az átszámítás szabályai devizáról forintra történő áttérés esetén.....	568
6.3.4.4 Az átszámítás szabályai devizáról devizára történő áttérés esetén	569
6.3.4.5 Az átszámítási különbségek számviteli kezelése és kapcsolata a társasági adóval.....	571
6.3.4.5.1 Pénzügyi instrumentumok átszámítási különbségei	571
6.3.4.5.2 Jegyzett tőke átszámítási különbsége.....	572
7. KONSZOLIDÁLÁS MÓDSZERTANA.....	577
8. MIKROGAZDÁLKODÓI EGYSZERŰSÍTETT ÉVES BESZÁMOLÓ.....	589
8.1 Mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló készítésének feltételei az Szt. szerint	589
8.2 Könyvvezetési kötelezettség	590
8.3 Számviteli alapelvek.....	590
8.4 A Mikrogazdálkodói beszámoló.....	590
8.5 A mérleg tételeinek tartalma	591
8.6 Értékelésre vonatkozó szabályok a kormányrendelet szerint.....	592
8.7 Sajátos szabályok	594
8.8 Áttérés mikrogazdálkodói beszámolóra	595
9. A HALASZTOTT ADÓ SZÁMVITELI KEZELÉSE.....	599
9.1 Halasztott adó elszámolási szabályok.....	599
9.1.1 Halasztott adó kimutatása a beszámolóban	600
9.1.2 Adózott eredmény levezetése:	600
9.1.3 Halasztott adó könyvelése	601
9.1.4 Immateriális javak és tárgyi eszközök halasztott adó kapcsolata.....	602
9.1.5 Követelések értékvesztése.....	603
9.1.6 Fejlesztési tartalék	604
9.1.7 Céltartalék és a halasztott adó	604
9.1.8 Halasztott adó levezetése kötelezettség módszerrel	605
IRODALOMJEGYZÉK	606

1.9 Az eredménykimutatás általános bemutatása

1.9.1 Az eredménykimutatásról általánosságban

A Szt. megteremti a gazdálkodók működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről szóló megbízható és viszonylag egységes információs rendszer kialakításának lehetőségét. Az eredménykimutatás az információs rendszer részeként a vállalkozási tevékenység jövedelemtermelő képességéről közvetít információkat a felhasználók felé. Az eredménykimutatásból nyerhető információk objektivitását a számviteli alapelvek, az értékelésre vonatkozó törvényi előírások és a Szt. 2. és 3. számú mellékletében kijelölt egységes szerkezet biztosítja.

Eredménykimutatás fogalma:

Olyan számviteli okmány, amely egy adott időszakra vonatkozóan, a törvényben meghatározott szerkezetben, összevontan és pénzértékben kifejezve tartalmazza a tárgyévi adózott eredmény levezetését.

Célja:

- A beszámoló felhasználóinak (tulajdonosok, potenciális befektetők, menedzsment, hitelezők, meglévő és leendő partnerek, munkavállalók, egyéb érdekelték) tájékoztatása az üzletmenet sikerességéről, a jövedelmi helyzetről és annak változásáról.
- A mérlegben a saját tőke részeként kimutatott adózott eredmény keletkezésére, módosítására ható főbb tényezők forgalmi adatokból történő levezetése.

Az adózott eredményre ható főbb tényezők:

- bevételek és ráfordítások,
- adófizetési kötelezettség.

Általános formai jellemzők:

- Lépcsőzetes formában készül.
- Az előző évi és a tárgyévi értékrovatot is tartalmaz.
- Ha az üzleti évben lefolytatott ellenőrzések, önellenőrzések jelentős hibákat állapítottak meg az üzleti évet megelőző év(ek)re, akkor a hibák és az üzleti évet megelőzően jelentkező hibahatások eredménykorrekciói az előző évi és tárgyévi értékrovata között a középső oszlopban jelennek meg.
- Az adatokat általában ezer forintban (ezer forintra kerekítve) kell megadni.
- A hely és a kelet feltüntetésével a vállalkozó képviselőjére jogosult személy köteles aláírni (a beszámolóra vonatkozó letétbe helyezési és közzétételi kötelezettség alapján).

Általános tartalmi jellemzők:

- Elkészítésének információbázisa: a számviteli nyilvántartások.
- A számviteli alapelvek és az egységes értékelési elvek és eljárások alapján meghatározott bevételeket és ráfordításokat tartalmazza.
- Az eredményt érintő gazdasági események hatása a Szt. 72–87. paragrafusaiban meghatározott tartalmi besorolás szerint jelenik meg.
- Adott időszakra vonatkozik.
- A tárgyévi bevételek és ráfordítások (adófizetési kötelezettség nélkül) különbségének megoszlását
 - adófizetési kötelezettség,
 - adózott eredmény (a gazdálkodónál maradó eredmény, a gazdálkodói vagyon gyarapodása) megbontásban mutatja.

1.9.2 Az eredménykimutatás formái

Az adózott eredmény levezetése az eredmény keletkezésére, módosítására ható főbb tényezők alapján a következő:

BEVÉTELEK
– RÁFORDÍTÁSOK (adófizetési kötelezettség nélkül)
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY
– Adófizetési kötelezettség
ADÓZOTT EREDMÉNY

Az adózott eredmény keletkezésére ható fő tényezők előre meghatározott tartalmi elrendezését, az eredménykimutatás áttekinthetőségét az *eredménykategóriák* teremtik meg.

Eredménykategóriák	Tartalma
A/ Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	A fő profil eredményességéről, az üzletmenet sikerességéről tájékoztat.
B/ Pénzügyi műveletek eredménye	A pénzügyi tranzakciók (kölcson felvétele, kölcsön/ hitel nyújtása, értékpapír adás-vétele, befektetési tevékenység stb.) bevételeinek és ráfordításainak különbözetét mutatja.
C/ Adózás előtti eredmény (C+D)	A vállalkozás összes bevételeinek és ráfordításának (kivéve társasági adó) különbözetét mutatja.
D/ Adózott eredmény	A tárgyévi adózás előtti eredmény és a tárgyévre megállapított társasági adó különbözete.

A bevételek és ráfordítások (adófizetési kötelezettség nélkül) az eredménykimutatás tartalmi besorolását tekintve alapvetően kétféleké lehetnek:

- a vállalkozás főtevékenységével (üzemi (üzleti) tevékenységgel) kapcsolatos bevételek és ráfordítások,
- pénzügyi tranzakciók (pénzügyi műveletek) bevételei és ráfordításai.

Az első két primer eredménykategória (üzemi (üzleti) tevékenység eredménye és pénzügyi műveletek eredménye) összege az adózás előtti eredménykategóriáját jelöli ki, melynek összege az eredményfelosztás kiinduló pontját jelentő adózás előtti eredményt határozza meg.

Az eredménykimutatás formája

1. Fokozatos (lépcsőzetes) szerkezetű eredménykimutatás:

- az angolszász országokban alkalmazott megoldás,
- az adott időszak bevételei és ráfordításai tevékenységfajták szerint részletezettek,
- az adott tevékenységhez tartozó bevételek és ráfordítások egymás alatt kerülnek bemutatásra,
- az egyes tevékenységek eredménye a hozzájuk tartozó bevételek és ráfordítások különbözeteként határozható meg,
- az egyes tevékenységek eredményei meghatározott módon összesítésre kerülnek.

Az adózott eredmény lépcsőzetes levezetése:

Megnevezés
Üzemi (üzleti) tevékenység bevételei
– Üzemi (üzleti) tevékenység ráfordításai
A) Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye
Pénzügyi műveletek bevételei
– Pénzügyi műveletek ráfordításai
B) Pénzügyi műveletek eredménye
C) Adózás előtti eredmény (A+B)
D) Adózott eredmény

A Szt. 2. és 3. számú melléklete alapján az eredménykimutatás lépcsőzetes elrendezésben készíthető. A számviteli törvény 2. és 3. számú mellékletében megadott sémák tételei tovább tagolhatók és új tételek felvehetők.

1.9.3 Az eredménykimutatás felépítése, tagolása

Az eredménykimutatás üzemi (üzleti) tevékenységének eredménye két módszerrel állapítható meg (vezethető le):

- összköltség eljárással és
- forgalmi költség eljárással.

Mivel a vállalkozóknak elméletileg célszerűségi szempont alapján kellene eredménykimutatás módszer választaniuk, ezért a törvény lehetőséget ad annak megváltoztatására. Ilyen esetben viszont

- az előző évi adatokat a tárgyévi „új” változatú eredménykimutatás előző évi oszlopának kedvéért azonos szerkezetben kell bemutatni, ezzel biztosítva az összehasonlíthatóságot,
- a változtatás okát (például profilváltás, a tulajdonosok felé történő adatszolgáltatási követelmények változása stb.) pedig a kiegészítő mellékletben indokolni kell.

Az üzemi (üzleti) tevékenység eredményének levezetése összköltség és forgalmi költség eljárással:

<i>ÖSSZKÖLTSÉG eljárással készülő eredménykimutatás</i>	<i>FORGALMI KÖLTSÉG eljárással készülő eredménykimutatás</i>
<i>I. Értékesítés nettó árbevétele</i>	<i>I. Értékesítés nettó árbevétele</i>
Saját termelésű készletek állományváltozása	Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége
Saját előállítású eszközök aktivált értéke	Eladott áruk beszerzési értéke
<i>II. Aktivált saját teljesítmények értéke</i>	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
<i>III. Egyéb bevételek</i>	<i>II. Értékesítés közvetlen költségei</i>
Anyagköltség	<i>III. Értékesítés bruttó eredménye (I – II)</i>
Igénybe vett szolgáltatások értéke	Értékesítési, forgalmazási költségek
Egyéb szolgáltatások értéke	Igazgatási költségek
Eladott áruk beszerzési értéke	Egyéb általános költségek
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	<i>IV. Értékesítés közvetett költségei</i>
<i>IV. Anyagjellegű ráfordítások</i>	<i>V. Egyéb bevételek</i>
Béreköltség	<i>VI. Egyéb ráfordítások</i>
Személyi jellegű egyéb kifizetések	
Bérfelárulások	
<i>V. Személyi jellegű ráfordítások</i>	
<i>VI. Értékcsökkenési leírás</i>	
<i>VII. Egyéb ráfordítások</i>	
A/ Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (I +/- II + III – IV – V – VI – VII)	A/ Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (III – IV + V – VI)

A két eljárás között alapvető különbség a saját vállalkozásban létrehozott teljesítményekkel (immateriális javakkal, tárgyi eszközökkel, készletekkel, nyújtott szolgáltatásokkal) kapcsolatos erőforrás felhasználások megjelenítésében van. Az összköltség eljárással készülő eredménykimutatás költségei a tárgyévben felhasznált összes erőforrás pénzben kifejezett értékét mutatják, a forgalmi költség eljárással készülő eredménykimutatásban viszont kizárólag az árbevétel érdekében közvetlenül vagy közvetetten felmerült

költségek kerülnek kimutatásra, függetlenül attól, hogy azok a tárgyévben, vagy a tárgyévet megelőző évben jelentkeztek.

Ha feltételezzük, hogy a vállalkozás a tárgyévben kizárólag saját teljesítményt értékesített (vásárolt készletet nem forgalmazott, nem közvetített szolgáltatást), és a további egyszerűsítés kedvéért a tárgyévben nem volt olyan gazdasági esemény, ami az egyéb bevételeket, illetve az egyéb ráfordításokat érintette, akkor az üzemi (üzleti) tevékenység eredményének levezetése a két módszer alapján a következő:

Összköltség eljárás	Forgalmi költség eljárás
Árbevétel	Árbevétel
+Aktivált saját teljesítmények értéke	– Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége
– Költségnevek (termelési költségek)	– Értékesítés közvetett költségei

- Az *összköltség eljárással készülő eredménykimutatás* az eredményt az adott időszak kibocsátásai **korrigált** bevételeinek (árbevétel +aktivált saját teljesítmények értéke) és a saját teljesítményekkel kapcsolatos összes tárgyévi költségeinek (költségnevek) különbözeteként állapítja meg.
- A *forgalmi költség eljárásra épülő eredménykimutatás szerinti levezetés* a kibocsátás árbevételével szembe a kibocsátással kapcsolatos közvetlen ráfordításokat (értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége) és a kibocsátáshoz közvetlenül nem kapcsolható ráfordításokat (értékesítés közvetett költségei) állítja.

Mindezek alapján a két módszer szerinti eredmény meghatározás közötti összefüggés a következő lesz:

Költségnevek

– Aktivált saját teljesítmények értéke

= Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége +Értékesítés közvetett költségei

Látható tehát, hogy a költségnevek (termelési költségek) és az értékesítési költségek közötti egyensúlyt az aktivált saját teljesítmények értéke biztosítja. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a létrehozott teljesítményértéket az aktivált saját teljesítmények értéke a forgalmazott teljesítmények bekerülési értékére korrigálja. Az aktivált saját teljesítmények értékével egy későbbi fejezetben részletesen foglalkozunk.

Összköltség eljárással készülő eredménykimutatás általános jellemzői:

- a tárgyidőszakban felmerült összes költség (költségnevek) bemutatását hangsúlyozza, függetlenül, hogy azok „megtérültek”-e vagy sem,
- az egyes időszakok költségeinek költségnemenkénti összehasonlítását – részletező információk nélkül is – lehetővé teszi,
- a hozamok oldaláról nemcsak az értékesített produktum árbevételét, hanem a tárgyévi termelés (szolgáltatás) teljesítményét határozza meg,
- azoknak a vállalkozásoknak célszerű alkalmazni:
 - amelyek kereskedelmi vagy szolgáltató tevékenységet végeznek,
 - ahol a vállalkozás tevékenységi köre nem sokrétű,
 - a vállalkozás nagysága (forgalom, mérlegfőösszeg, létszám stb.) nem jelentős,
 - a vezetés információs követelménye nem jelentős,
 - a saját termelésű készletekről folyamatos nyilvántartás nincs.

Forgalmi költség eljárással készülő eredménykimutatás általános jellemzői:

- az értékesítés árbevételével szembe az értékesítés költségeit állítja,
- lehetővé teszi a jövedelmezőség mérését,
- az értékesítés közvetett költségeit a főbb funkciók szerint is részletezi (értékesítési, forgalmazási költségek, igazgatási költségek, egyéb általános költségek),
- azoknak a vállalkozásoknak célszerű alkalmazni:
 - amelyek alapvetően termelő vagy esetleg szolgáltatási tevékenységet végeznek,
 - ahol a vállalkozás nagysága jelentős, tevékenységi köre sokrétű,
 - bonyolultabb a szervezeti struktúra,
 - jelentős a saját termelésű készletek mozgása és állománya,
 - a vezetői információs igény jelentős.

1.9.4 Az egyes eredménysorok tartalma**Értékesítés nettó árbevétele**

Értékesítés nettó árbevételeként kell kimutatni a szerződés szerinti teljesítés időszakában az üzleti évben értékesített **vásárolt és saját termelésű készletek**, valamint a **teljesített szolgáltatások ártámogatással és felárral növelt, engedményekkel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – ellenértékét**.

Árbevétel csak akkor mutatható ki, ha a teljesítés a szerződésben rögzített feltételeknek megfelelően megtörtént, és a szerződés szerinti teljesítést a vevő (a megrendelő) elismerte.

Belföldi értékesítés árbevételeként kell elszámolni:

- a belföldi vevőnek értékesített vásárolt és saját termelésű készlet, valamint
- a belföldi igénybe vevő részére teljesített szolgáltatás számviteli törvény szerint meghatározott értékét, függetlenül attól, hogy azt forintban, devizában, valutában, termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlíti ki.

Belföld Magyarország területe, ideértve a vámszabad és a tranzitterületet is.

Exportértékesítés árbevételeként kell elszámolni:

- a vásárolt és saját termelésű készlet külkereskedelmi termékforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítésének, továbbá
- a külföldi igénybe vevő részére végzett szolgáltatásnyújtásnak számviteli törvény szerint meghatározott értékét, függetlenül attól, hogy azt devizában, valutában, forintban, termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlíti ki.

Külföld Magyarország államhatárán kívüli terület.

Aktivált saját teljesítmények értéke (ASTÉ)

Az összköltség eljárással készült eredménykimutatásban az eredményre ható tényezők bemutatásánál sajátos szerepe van az aktivált saját teljesítmények értékének. Aktivált saját teljesítmények értékeként

- a **saját előállítású eszközöknek** az üzleti évben aktivált (az eszközök között állományba vett) értékét és
- a **saját termelésű készletek állományváltozása** együttes (összevont) összegét kell kimutatni.

Saját előállítású eszközök aktivált értékeként kell kimutatni a saját vállalkozásban végzett és az **eszközök között állományba vett** saját teljesítmények, továbbá a tenyészállattá átminősített növendékállatok,

valamint a törvény előírásai szerint az egyéb ráfordítások között elszámolandó **saját előállítású eszközök és saját teljesítmények** értékét. A saját előállítású eszközök aktivált értékét tényleges közvetlen önköltségen kell meghatározni.

A saját termelésű készletek **üzleti év végi záróállományának és az üzleti év eleji nyitóállományának különbözetét** kell állományváltozásként figyelembe venni. **Saját termelésű készletek:** befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek, állatok. Az aktivált saját teljesítmények értéke valójában a vele azonos nagyságú közvetlen költségek fedezetét jelenti.

PÉLDA

ASTÉ

A vállalkozás a tárgyévben saját tevékenységben egyéb berendezésnek minősülő tárgyi eszközt állított elő. Az előállítás során felmerülő közvetlen költségek:

- anyagköltség 840 E Ft
- személyi jellegű ráfordítások 260 E Ft
- az előállítás során használt tárgyi eszközök, szerszámok értékcsökkenése 100 E Ft

Az eszköz bekerülési értéke így 1 200 E Ft

Állítsa össze az eredménykimutatást mindkét eljárással az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye szintjéig, ha az egyéb berendezés után az értékcsökkenést lineárisan 5 év alatt számolja el a vállalkozás és az üzembe helyezés időpontja:

- a) esetben: tárgyév december 31. (Megegyezik a fordulónappal.)
- b) esetben: tárgyév október 1.

Feltételezzük, hogy a tárgyi eszköz előállításán kívül más eredményt érintő gazdasági esemény nem történt!

a) eset:

Összköltség eljárású eredménykimutatás:

I. Értékesítés nettó árbevétele	0
II. ASTÉ	1 200
III. Egyéb bevételek	0
IV. Anyagjellegű ráf.	840
V. Személyi jell. ráf.	360
VI. Écs. leírás	100
VII. Egyéb ráf.	0
A) Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	0

Forgalmi költség eljárású eredménykimutatás:

I. Értékesítés nettó árbevétele	0
II. Értékesítés közvetlen költsége	0
III. Értékesítés bruttó eredménye	0
IV. Értékesítés közvetett költsége	0
V. Egyéb bevételek	0
VI. Egyéb ráfordítások	0
A) Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	0

Az eszköz előállítási költsége nem csökkenti a tárgyév eredményét! Összköltség eljárású eredménykimutatás esetén a felmerült összes költséggel szemben megjelenik a hozamok között a saját előállítású eszközök aktivált értékeként a teljes előállítási közvetlen költség. Forgalmi költség eljárással készülő eredménykimutatás semmit sem közöl a saját tevékenységről, mert az eszköz hasznosítása nem kezdődött meg.

b) eset:

A tárgyévi terv szerinti értékcsökkenés összege: $1\,200 \times 0,2 \times 3/12 = 60$ E Ft

Összköltség eljárású eredménykimutatás:

I. Értékesítés nettó árbevétele	0
II. ASTÉ	1 200
III. Egyéb bevételek	0
IV. Anyagjellegű ráf.	840
V. Személyi jell. ráf.	360
VI. Écs. leírás (100 +60)	160
VII. Egyéb ráf.	0
A) Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	-60

Forgalmi költség eljárású eredménykimutatás:

I. Értékesítés nettó árbevétele	0
II. Értékesítés közvetlen költsége	0
III. Értékesítés bruttó eredménye	0
IV. Értékesítés közvetett költsége	60
V. Egyéb bevételek	0
VI. Egyéb ráfordítások	0
A) Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	-60

A saját tevékenységben előállított tárgyi eszköz előállítási költségéből az eredményt csak a tárgyidőszakra jutó terv szerinti értékcsökkenési leírás terheli!

Költségek költségnemek szerint

Az *összköltség eljárással* készülő eredménykimutatásban a költségeket költségnemek szerint csoportosítva kell bemutatni.

Költségnemek a következők:

- anyagjellegű ráfordítások közül:
 - anyagköltség,
 - igénybevett szolgáltatások értéke,
 - egyéb szolgáltatások értéke,
- személyi jellegű ráfordítások:
 - bérköltség,
 - személyi jellegű egyéb kifizetések,
 - bérjárulékok,
- értékcsökkenési leírás:
 - értékcsökkenési leírás (terv szerinti).